

ΘΕΜΑ 22^ο
(ΞΕΝΟΦΩΝ, Ιέρων 6-10)

ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδὲ προσήκειν φημι ἀνδρὶ τυράννω πρὸς ιδιώτας ἀγωνίζεσθαι. νικῶν μὲν γὰρ οὐκ ἂν θαυμάζοιο ἀλλὰ φθονοῖο, ὡς ἀπὸ πολλῶν οἴκων τὰς δαπάνας ποιούμενος, νικώμενος δ' ἂν πάντων μάλιστα καταγελωφῶ. ἀλλ' ἐγὼ σοὶ φημι, ὦ Ἰέρων, πρὸς ἄλλους προστάτας πόλεων τὸν ἀγῶνα εἶναι, ὧν ἔαν σὺ εὐδαιμονεστάτην τὴν πόλιν ἧς προστα

5 τεύεις παρέχης, κηρυχθῆσιν νικῶν τῷ καλλίστῳ καὶ μεγαλοπρεπεστάτῳ ἐν ἀνθρώποις ἀγωνίσματι. καὶ πρῶτον μὲν εὐθύς κατειργασμένος ἂν εἴης τὸ φιλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχομένων, οὐ δὴ σὺ ἐπιθυμῶν τυγχάνεις· ἔπειτα δὲ τὴν σὴν νίκην οὐκ ἂν εἶς εἴη ὁ ἀνακηρύττων, ἀλλὰ πάντες ἄνθρωποι ὑμνοῖεν ἂν τὴν σὴν ἀρετὴν. περίβλεπτος δὲ ὢν οὐχ ὑπὸ ἰδιωτῶν μόνον ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πολλῶν πόλεων ἀγαπῶ ἂν, καὶ θαυμαστὸς οὐκ

10 ἰδίᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ δημοσίᾳ παρὰ πᾶσιν ἂν εἴης, καὶ ἐξείη μὲν ἂν σοὶ ἔνεκεν ἀσφαλείας, εἴ ποὶ βούλοιο, θεωρήσοντι πορεύεσθαι, ἐξείη δ' ἂν αὐτοῦ μένοντι τοῦτο πράττειν. ἀεὶ γὰρ ἂν παρὰ σοὶ πανήγυρις εἴη τῶν βουλομένων ἐπιδεικνύναι εἴ τίς τι σοφὸν ἢ καλὸν ἢ ἀγαθὸν ἔχοι, τῶν δὲ καὶ ἐπιθυμούντων ὑπηρετεῖν. πᾶς δὲ ὁ μὲν παρῶν σύμμαχος ἂν εἴη σοὶ, ὁ δὲ ἀπῶν ἐπιθυμοίη ἂν ἰδεῖν σε.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1 **προσήκειν:** αντικείμε. στο ρ. **ἀνδρὶ:** συντάσσεται με το απρόσωπο 'προσήκειν' ως δοτική προσωπική. **τυράννω:** παράθεση. **πρὸς ιδιώτας:** 'με τους ιδιώτες', εμπρόθετος με το 'ἀγωνίζεσθαι'. **νικῶν:** συνημμ. υποθ. μτχ. με απόδοση την δυνητική ευκτική 'ἂν θαυμάζοιο ἀλλὰ φθονοῖο', συνεπῶς δηλώνει την 'απλή σκέψη' και η μτχ. αναλύεται σε απλή ευκτική, 'εἰ νικῶν → οὐκ ἂν θαυμάζοιο ἀλλὰ φθονοῖο'.
- 2 **εἶναι:** ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο 'κρίνειε'. **ὡς...ποιούμενος:** η μτχ. εἶναι συνημμ., αιτιολογική, και με την προσθήκη του 'ὡς' δημιουργεί την 'υποκειμενική - υποθετική' αιτιολογία, 'διότι δήθεν ἀντλείς τα ἐξοδά σου ἀπὸ πολλά περιουσιακά στοιχεία'.
- 3 **νικώμενος:** 'ἐνὼ ἀν νικηθείς', πάλι η μτχ. υποθετική αναλυόμενη σε απλή ευκτική με απόδοση την δυνητική ευκτική 'ἂν...καταλελῶ' για την 'απλή σκέψη'. **πάντων:** η γενική συντάσσεται με το επίρρημα 'μάλιστα', ὁπότε κάθε σκέψη για σχέση της με το ρ. εἶναι εσφαλμένη, και φυσικά αποκλείεται η ἔννοια του 'ὑπὸ πάντων'. Η γενική λειτουργεί ως συγκριτική στο 'μάλιστα', και εἶναι αρσενικού γένους, 'ἐνὼ ἀν νικηθείς, εἶναι δυνατόν να ρεζιλευτεῖς στον υπέρτατο περισσότερο ἀπὸ οποιονδήποτε ἄλλον'. **σοί:** η αντωνυμία εἶναι κανονικά ἄτονη, και ο τόνος ἀνήκει στο 'φημί'. Η δοτική δεν συντάσσεται με το ρ., ἀλλὰ ἀνήκει ως δοτική προσωπική στο απαρέμφατο 'εἶναι = ο ἀγῶνας ἀνήκει σε σένα'. **πρὸς...προστάτας:** ο εμπρόθετος συντάσσεται με την ἔκφραση 'τὸν ἀγῶνα εἶναι < ὁ ἀγῶν ἐστὶ μοι πρὸς τινά = ο ἀγῶνας με κάποιον ἀνήκει σε μένα = ἐγὼ οφείλω να αγωνιστώ με κάποιον'. Η ἐνδιάμεση ἀντων. εἶναι επιθετ. προσδιορ.

- 4 πόλεων:** γενική αντικειμενική στο ‘προστάτας’. **τὸν ἀγῶνα εἶναι:** η αιτιατική του ουσιαστικού είναι υποκ. στο απαρέμφατο, και το απαρέμφατο είναι αντικ. στο ‘φημί’. **ὧν ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστάτην τὴν πόλιν...παρέχης, κηρυχθήσῃ νικῶν:** ‘ἀπὸ τις οποίες πόλεις ἀν ἐσὺ τὴν δική σου πόλιν τὴν παρουσιάσεις νὰ εἶναι πιο ἐπιτυχημένη, θὰ ἀνακηρυχθεῖς νικητής’. Στην περίοδο αυτήν ἔχουμε δυο προτάσεις, μία αναφορική ‘ὧν...κηρυχθήσῃ νικῶν’ και μία παρεμβαλλόμενη υποθετική ‘ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστάτην...παρέχης’. Η υποθετική εἰσάγεται με ‘ἐὰν+ύποτακτική’, και ως ἀπόδοση ἔχει τὴν αναφορική, η οποία εκφέρεται με μέλλοντα Οριστικής (κηρυχθήσῃ = -σει) και εκφράζει τὸ προσδοκώμενο. Ὅμως υπήρχε πρόβλημα στην αναφορική πρόταση, τὸ οποίο για νὰ γίνει ευκολότερα κατανοητό, δίνω ἕνα ακριβῶς ἀντίστοιχο στην ν.ε.: «Αὐτός εἶναι μέγας ἀντίπαλος, τὸν ὁποῖον ἐὰν νικήσεις, θὰ ἀνακηρυχθεῖς ἥρωας». Στην περίοδο αυτήν υπάρχουν τρεις προτάσεις: μία κύρια «Αὐτός εἶναι μέγας ἀντίπαλος», μία αναφορική «τὸν ὁποῖον θὰ ἀνακηρυχθεῖς ἥρωας», και μία υποθετική «ἐὰν νικήσεις». Τὸ πρόβλημα εἶναι στην αναφορική, διότι η αναφορική ἀνωθυμία «τὸν ὁποῖον» δὲν ἔχει συντακτικὸ ρόλο μέσα στην πρότασή της. Αὐτὸ συνέβη, γιατί στην ροή του λόγου, ὅταν φτάσαμε στην αναφορική, κάναμε τὸ αναφορικό «τὸν ὁποῖον» ἀντικείμενο στο ρ. της υποθετικής «ἐὰν νικήσεις», και ἀφήσαμε τὸ αναφορικό στην δική του πρόταση χωρίς συντακτικὸ ρόλο. Η σωστή σύνταξη εἶναι: «Αὐτός εἶναι μέγας ἀντίπαλος, με τὸν ὁποῖον, ἐὰν τὸν νικήσεις, θὰ ἀνακηρυχθεῖς ἥρωας». Η αιτιατική μετετράπη σε ἐμπρόθετο του ὀργάνου ὁ οποίος συντάσσεται κανονικά με τὸ ρ. της αναφορικής. Ἐνα ἀντίστοιχο παράδειγμα ἀπὸ τὴν ἐλληνική: «πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύμπιοι νῦν, ἅ τοτ’ εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο, Δημ. Φιλιππ. 1.68 = πολλά πράγματα τῶρα μπορεῖ νὰ πουν οἱ Ὀλύμπιοι, τὰ ὁποῖα ἐὰν τότε τὰ γνώριζαν, δὲν θὰ καταστρέφονταν». Η περίοδος ἀκούγεται σωστή, ἀλλὰ εἶναι λάθος, γιατί στην αναφορική «ἅ τοτ’ οὐκ ἂν ἀπώλοντο» τὸ αναφορικό ‘ἅ’ δὲν ἔχει συντακτικὸ, ἀλλὰ ἐγινε κατὰ πρόληψιν ἀντικείμενο στο ρ. της υποθετικής. Τὸ σωστό: «πολλὰ ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύμπιοι νῦν, ἐξ ὧν, τοτ’ εἰ ταῦτα προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο ...ἐξ αἰτίας τῶν ὁποῖων, ἀν τότε τὰ γνώριζαν αὐτά, δὲν θὰ καταστρέφονταν». Και τὸ σωστό για τὸ χωρίο του κειμένου: «...πρὸς τοὺς ἄλλους προστάτας πόλεων τὸν ἀγῶνα εἶναι, αἷς, ἐὰν σὺ εὐδαιμονεστάτην τούτων τῶν πόλεων παρέχης, κηρυχθήσῃ νικῶν», ὅπου τὸ «ὧν» παύει ως γενική νὰ συντάσσεται με τὸ ‘εὐδαιμονεστάτην’, και γίνεται δοτική ὀργανική στο ρ. της δικῆς της πρότασης, της αναφορικής. **ὧν:** ενν. ‘πόλεων’, γενική συγκριτική στο ‘εὐδαιμονεστάτην’. **εὐδαιμονεστάτην:** κατηγορούμενο στο ἀντικείμενο. **τὴν πόλιν:** αντικ. στο ‘παρέχης’. **ἦς προστατεύεις:** ‘τὴν ὁποῖαν ἐσὺ ἔχεις ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψή σου’, τὸ ρ. ‘προστατεύω’ συντάσσεται με γενική.
- 5 κηρυχθήσῃ:** β’ ἐνικό παθητικὸ μέλλοντος Οριστικής ἀντί για ‘-σει’. Κύρια πρόταση, ἀπόδοση στην προηγούμενη ὑπόθεση, και εκφράζει τὸ προσδοκώμενο. **νικῶν:** ‘ὅτι εἶσαι νικητής’, η μτχ. εἶναι συνημμ. στο ρ. ‘κηρυχθήσῃ’ με υποκ. τὸ ‘σύ’, κατηγορηματική μτχ. ‘κηρύσσομαι νικῶν = ἀνακηρύσσομαι ὅτι νικῶ = ἀνακηρύσσομαι νικητής’. **τῶ...ἀγωνίσματι:** δοτική της ἀναφοράς στην μτχ. με τις ἐνδιάμεσες δοτικές τῶν ἐπιθέτων νὰ εἶναι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.
- 6 καὶ πρῶτον:** ‘και ἀρχικά’. **κατειργασμένος ἂν εἶης:** ‘εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχεις’, ‘κατεργάζομαι τι = ἐπιτυγχάνω – κατορθώνω κάτι’, περιφραστική ἔγκ. δυνητικῆς ευκτικῆς παρακειμένου. **τὸ φιλεῖσθαι:** ἕναρθρο ἀπαρέμφατο σε αιτιατική πτώση, αντικ. στο περιφρ. ρ.
- 7 οὐδ...τυγχάνεις:** αναφορική πρόταση. **οὐδ:** ενν. ‘τοῦ φιλεῖσθαι’, ἀντικείμενο στην μτχ. ‘ἐπιθυμῶν’. **ἐπιθυμῶν:** κατηγορημ. μτχ. **τὴν σὴν νίκην:** αντικ. στην μτχ. ‘ὁ ἀνακηρύττων’. **οὐκ ἂν...εἶη:** δυνητικῆς ευκτικῆς για τὸ δυνατόν στο παρόν & μέλλον. **εἶς:** κατηγορούμενο.
- 8 ὁ ἀνακηρύττων:** ἕναρθρη μτχ. ως υποκείμενο. **ἀλλὰ πάντες ἄνθρωποι ὕμνοῖεν ἂν:** ‘ἀλλὰ κάθε λογῆς ἄνθρωπος ξεχωριστά εἶναι δυνατόν νὰ ἐξυμνεῖ’. **περίβλεπτος:** ‘ἀξιόπρόσεκτος’, κατηγορούμενο. **ὧν:** συνημμ. μτχ., υποθετική, ‘κι ἀν εἶσαι ἀξιόπρόσεκτος’, με ἀπόδοση τὴν δυνητικῆς ευκτικῆς ‘ἀγαπῶ ἂν’.

- 9 **θαυμαστος:** ενν. πάλι ‘ῶν’, κατηγορούμενο με απόδοση την δυνητική ευκτική ‘ἄν εἴης’.
- 10 **ἰδίᾳ...δημοσίᾳ:** δοτική του τρόπου. **ἔξειῃ...ἄν σοι:** ‘και μπορεί να σου δοθεί η δυνατότητα’, το ρ. είναι απρόσωπο ‘ἔξεστι μοι’. **ἔνεκεν ἀσφαλείας:** ‘για λόγους προσωπικής σου ασφάλειας’.
- 11 **εἴ ποι βούλοιο:** ‘αν θέλεις κάπου’, υποθετική πρόταση με ενν. αντικ. στο ρ. το απαρέμφατο ‘πορεύεσθαι’. Η υποθετική έχει ως απόδοση την δυνητική ευκτική ‘ἔξειῃ ἄν’ και δηλώνει την ‘απλή σκέψη’. **θεωρή-
σοντι πορεύεσθαι:** το απαρέμφατο είναι υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση ‘ἔξειῃ ἄν’, και η μτχ. είναι σε δοτική ενικού, αρσενικού γένους με υποκ. το ‘σοι’, είναι συνημμ. στο ‘πορεύεσθαι’, και για δυο λόγους είναι επιρρηματική, τελική, ‘για να δεις’, (i) διότι είναι συνημμ. σε ρ. κινήσεως, και (ii) διότι βρίσκεται σε χρόνο μέλλοντα. **αὐτοῦ:** ‘στον χώρο σου, εδώ’, γενική επιρρ. του τόπου. **μένοντι:** συνημμ. μτχ. με υποκ. το ‘σοι’, επιρρ. τροπική, ‘με το να μείνεις στον τόπο σου’. **τούτο πράττειν:** ‘να το κάνεις αυτό’, δηλ. ‘να δεις ό,τι θέλεις’.
- 12 **ἄν...πανήγυρις εἴη:** ‘και μπορεί να γίνεται μία γενική συγκέντρωση’, το ‘ἄν εἴης’ είναι δυνητική ευκτική. **σοι:** δοτική χαριστική. **παρὰ σοι:** ‘κοντά σου’. **τῶν βουλομένων:** έναρθρη μτχ. ως ουσιαστικό, συντάσσεται με το ‘πανήγυρις’ ως γενική υποκειμενική. **ἐπιδεικνύουσι:** αντικ. στην μτχ. **εἴ τίς...ἔχοι:** ‘στην περίπτωση που κάποιος έχει κάτι πρωτότυπο ή ωραίο ή χρήσιμο’, υποθετική πρόταση με απόδοση την δυνητική ευκτική ‘ἄν πανήγυρις εἴη’.
- 13 **τῶν δὲ καὶ ἐπιθυμούντων:** έναρθρη μτχ., γενική υποκειμενική στο ενν. ‘ἄν πανήγυρις εἴη’. **πᾶς δὲ ὁ μὲν παρῶν:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός, και η έναρθρη μτχ. υποκ. στο ρ. ‘ἄν εἴη’.
- 14 **ὁ δὲ ἀπῶν:** επίσης υποκείμενο στο ρ. ‘ἐπιθυμοίη ἄν’.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Εγώ λοιπόν ισχυρίζομαι ότι δεν ταιριάζει σε άνδρα τύραννο να ανταγωνίζεται με τους πολίτες. Διότι αν νικάς, δεν γίνεσαι αντικείμενο θαυμασμού αλλά μίσους, διότι δήθεν αντλείς τα έξοδά σου από πολλά περιουσιακά στοιχεία, ενώ αν νικηθείς, τότε είναι δυνατόν να ρεζιλευτείς στον υπέρτατο βαθμό περισσότερο από οποιονδήποτε άλλον. Όμως εγώ ισχυρίζομαι, Ιέρων, ότι για εσένα ο συναγωνισμός είναι με εκείνους που προΐστανται στις άλλες πόλεις, από τις οποίες πόλεις αν εσύ την δική σου πόλη την παρουσιάσεις να είναι πιο ευτυχισμένη, τότε θα ανακηρυχθείς νικητής στο πιο όμορφο και πιο ένδοξο μέσα στους ανθρώπους αγώνισμα. Και αρχικά μέσα σε σύντομο χρόνο είναι δυνατόν να επιτύχεις το να αγαπάσαι από τους εξουσιαζόμενους, το οποίο βέβαια εσύ τυχαίνει να επιδιώκεις. Κατόπιν την δική σου νίκη δεν θα είναι ένας αυτός που την ανακοινώνει, αλλά κάθε λογής άνθρωπος ξεχωριστά είναι δυνατόν να εξυμνεί την δική σου ανδρεία. Κι αν είσαι αξιοπρόσεκτος, τότε όχι μόνο από τους πολίτες, αλλά και από πολλές πόλεις είναι δυνατόν να γίνεις αντικείμενο αγάπης, και αξιοθαύμαστος όχι μόνο στον στενό ιδιωτικός σου κύκλο, αλλά και δημόσια από όλους είναι δυνατόν να γίνεις, και μπορεί να σου επιτραπεί για λόγους ασφάλειας, αν κάπου θέλεις, να πας για να δεις, και μπορεί να σου επιτραπεί παραμένοντας στον χώρο σου να κάνεις το ίδιο. Διότι πάντοτε μπορεί να γίνεται μία γενική συγκέντρωση από εκείνους που θέλουν να κάνουν παρουσιάσεις, στην περίπτωση που κάποιος έχει κάτι πρωτότυπο ή ωραίο ή χρήσιμο, ή πάλι από εκείνους που επιθυμούν να γίνονται εξυπηρετικοί. Και ο καθένας που θα είναι ενώπιόν σου μπορεί να σου είναι σύμμαχος, ενώ εκείνος που απουσιάζει μπορεί να επιθυμεί να σε δει.